

KISGRAFIKA

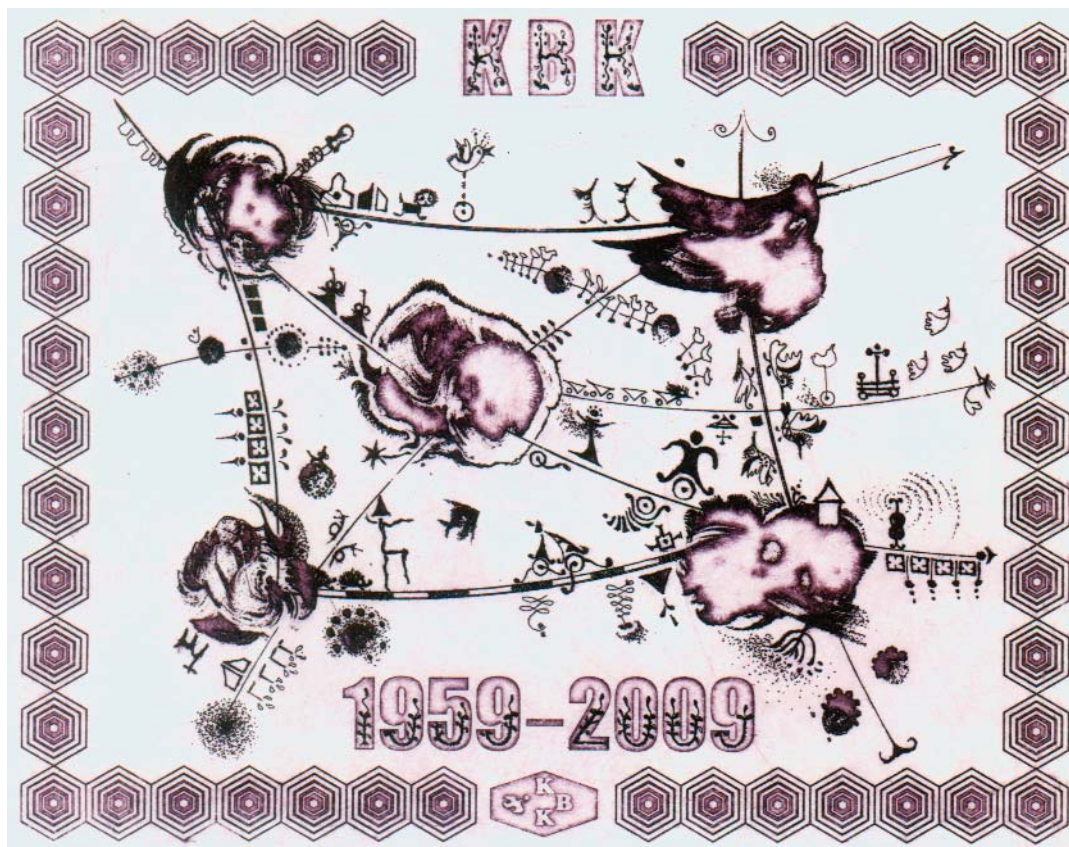
48. évfolyam. Megjelenik egy évben négyszer.

Kiadja a „Kisgrafika Barátok Köre Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület”.

Postacím: 1538 Budapest, Pf. 519., internetcím: www.kisgrafika.hu

Szerkesztőbizottság: dr. Arató Antal, Király Zoltán, dr. Soós Imre

Felelős kiadó: Palásthy Lajos titkár; e-mail: info@kisgrafika.hu

Molnár (ISCSU) István grafikája, C3 (2009), 120×150

TARTALOM

Jövőbe tekintő találkozó (Soós Imre)

Dr. Semsey Andorné megemlékezése a régiekről

Egy életút értékei (Lenkey István)

Otthonról haza (Rónaky Edit)

Találkozásom a kisgrafikával (Gálné Kovács Margit)

Bakacsi Lajos kiállítása a Somogyi Könyvtárban (Zenei József)

Szanka Rózsa ajándéka az Iparművészeti Múzeumnak (Horváth Hilda)

HÍREK – LAPSZEMLE – KÖNYVESPOLC

50 ÉVES A KISGRAFIKA BARÁTOK KÖRE

2009/2

JÖVŐBE TEKINTŐ TALÁLKOZÓ (BESZÁMOLÓ A KBK JUBILEUMI ÜNNEPSÉGÉRŐL)

Ritka élmény részesei voltak nemrég a honi kisgrafika barátai: április 18-án ünnepélyes keretek között emlékeztek meg a KBK megalakulásának fél évszázados évfordulójáról. Ez az írás az eseménysorozat lefolyását kívánja az utókor számára megörökíteni.

Az évforduló „hírvetését” két kisgrafikai kiállítás is szolgálta. Az egyik a Molnár C. Pál Társaság Ménesi úti helyiségében nyílt. Itt az egykor bemutatott „Szent László a lovagkirály” c. sorozat mellett *Csiby Mihály* és *Tavaszy Noémi* grafikusművészek, a Társaság elnökének és tagjának alkotásai voltak láthatók. A másikat Szentendrén, a Pest Megyei Könyvtárban *Török Katalin* rendezte meg édesapja, *Török János* grafikusművész alkotásaiból és grafikai gyűjteményének lapjaiból *Nádor Ildikó* igazgató-helyettes közreműködésével.

Az április 18. napjára tervezett jubileumi ünnepség színhelye a Józsefvárosi Galéria volt. A József körút 70. alatti kulturális intézmény immár 2 esztendeje rendszeresen biztosít összejöveteleinknek kellemes, kulturált környezetet. A találkozó alkalmára a nagyméretű kiállítóterem is rendelkezésünkre állt. Itt nyílt meg – előzetesként – április 8-án, szerdán délután a kisgrafika múltjára visszatekintő, jubileumi kiállítás, nagyszámú érdeklődő jelenlétében.

Palásthy Lajos titkár bevezető szavai után a házigazda, *Komáromi Tibor*, a Józsefvárosi Sport és Kulturális Kht. igazgatója üdvözölte a megjelenteket, megemlítve, hogy számára is csodálkozással vegyes, kellemes meglepetés volt a kisgrafikkal való találkozás.

Ürmös Péter grafikusművész, a tárlat egyik rendezője, ez alkalommal csak röviden szólt a kiállításról, mert ennek ismertetését az országos találkozó egyik programpontjának szánta. Azt azonban örömmel hangsúlyozta, hogy művésztagjaink a jubileum alkalmára kitétek magukért: 31 grafikát készítettek. A jó hangulatban lefolyt, népes találkozó a tíz nap múlva esedékes országos találkozó sikerét ígérte.

Április 18-án, szombaton 10 órára jelezte az ízléses kiállítás meghívó a jubileumi ünnepség kezdetét, de már jóval előbb gyülekeztek tagjaink az ország minden részéből, így többek között Szegedről, Ceglédre, Pécsről, Mohácsról, Debrecenből is. A tagság regisztrálása után megkapta az alkalomra kiadott kisgrafikai mappát és az egyesület jubileumi évkönyvét, melyek ismertetése e cikk további részében olvasható.

fotó: Várkonyi Zsolt

dr. Gotthardt Gábor alpolgármester és dr. Mayer József

Pontban 11 órakor hangzottak el titkárunk megnyitó szavai. Utána *dr. Gotthardt Gábor* alpolgármester köszöntötte a megjelenteket, megemlítve, hogy a rendezvény fővédnöke, *dr. Kocsis Máté* alpolgármester a közelgő választások miatt nem lehet jelen a találkozón. A KBK elnöke, *dr. König Róbert*, a Képzőművészeti Egyetem tanára 25 esztendő tagtségát említve méltatta az elmúlt 50 év jelentőségét, hiszen ezt a tekintélyes életkort Magyarországon kevés egyesület érte meg. Az alkotóknak szóló jótanácsként azt ajánlotta, hogy a megváltozott viszonyok, az internet idején is őrizzék meg műveik kézműves jellegét. Felszólalásának kedves pillanata volt, mikor arról tett említést, hogy még kisfiú volt, amikor *Bordás Ferenc* orvos őt Székesfehérváron kezelte. A doktort azóta a magyar kisgrafika egyik stílusmestereként tiszteljük és róla most megjelent évkönyvünkben is megemlékezünk. Beszéde végén az 50 évért köszönetét fejezte ki a gyűjtőknek és művészeknek egyaránt.

Bensőséges hangulatú eseménye volt a tanácskozásnak *dr. Semsey Andorné* „műsoron kívüli” felszólalása is. „*A Kisgrafika Nagyasszonya*”, *Ila* asszony felidézte azoknak az elhunyt grafikusoknak a nevét és emlékét, akikkel néhai férje baráti kapcsolatban állt és akik együttesen alapozták meg a magyar kisgrafika jóhírét. (Mint utólag kiderült, megemlékezésének újszólván teljes szövegét feljegyezte *Király Zoltán*. A dokumentumértékű gondolatokat az utókor számára megőrizni kívánjuk, ezért azokat ebben a számunkban külön cikként közöljük.)

Király Zoltán költő, műfordító, lapunk egyik szerkesztője a kisgrafika gyűjtésének történetét idézte fel. Ennek előzményei a 19. század végéig nyúlnak vissza. Az első jelentős esemény

fotó: Villányi Flóra

A fogadóbizottság: *Doncsevné Klára*, *Varga Edit*, *Harmath Gábor*

fotó: Várkonyi Zsolt

Király Zoltán

Várkonyi Károly fametszete, X2

1903-ban történt, amikor az Iparművészeti Múzeum exlibris-kiállítást szervezett. 1919-ben megalakult a Szent György Céh, mely *Gyűjtő* címmel folyóiratot is adott ki. A két világháború között a gyűjtők két egyesülete is működött. Az egyik a *MEGE*, azaz a *Magyar Exlibrisgyűjtők és Grafikabarátok Egyesülete* mely *Kis-GRAFIKA* címmel folyóiratot is megjelentetett, további 12 kiadvánnyal gyarapítva az exlibris-irodalmat. 1935-ben Debrecenben megalakult az *Ajtósi Dürer Céh*. Ennek lapja, a *Magyar Exlibris*, mindössze két évet élt.

A második világháború után – számos, eredményesen működő társadalmi egyesület mellett – a két kisgrafika-gyűjtő egyesületet is feloszlatta a hatalom. A szervezett gyűjtőélet közel másfél évtizeden át szünetelt Magyarországon. 1959. április 25-én, 50 évvel ezelőtt 76 taggal megalakult a *Kisgrafika Barátok Köre*, mely a rendszerváltozás óta *KBK Grafikagyűjtő és Művelődési Egyesület* elnevezéssel, alapszabállyal rendelkező egyesületként végzi tevékenységét. Az alapító tagok: Réthy István, Arady Kálmán, Illyés Sándor László, Galambos Ferenc, Reisinger Jenő, dr. Soó Rezső szerencsés időben, a Derkovits-díjas Stettner Béla grafikus irányításával kezdték meg a szervezkedést. Összejöveteleiket az idők folyamán több helyen, így a Pilvax Kávéházban vagy a Fészek Művészklubban tartották. 1962-től rendszeresen jelentették meg a *Kisgrafika Értesítőt*, mely napjainkban *KISGRAFIKA* címmel kerül a tagok kezébe.

Várkonyi Károly fametszete, X2

Megalakulása után számos, neves grafikusművész lett tagja a KBK-nak. Az eltávozottakról a most kiadott Jubileumi Évkönyvünkben emlékezünk meg. Alkotásaik eljutottak külföldre is, így a magyar kisgrafika jó híre a 60-as években felvirágzott. Tagja lettünk az exlibrisbarát-egyesületek nemzetközi szövetségének, a F.I.S.A.E.-nek. Kétévenként rendezett kongresszusaikon a magyar gyűjtők is részt vettek, az ilyen alkalmakra kiírt pályázatokon művészeink díjakat, elismeréseket érdemltek ki.

A hallgatóság

A KBK életének csúcspontját jelentette, amikor 1970-ben Budapesten megrendezhettük a nemzetközi szövetség XIII. kongresszusát. A 150 főnyi résztvevő számára emlékezetes maradt az itteni program, a nívós kiállítások. Egy illusztris külföldi résztvevő ezért találkozónkat a hegycsúcsok között a Mont Everesthez hasonlította. Időközben tagságunk száma meghaladta a félezret. Sorra alakultak vidéki csoportjaink, Cegléden, Szegeden, Pécsen, Ajkán, Debrecenben. Ezekben a városokban rendezték meg gyűjtőink az országos találkozókat, melyek kiadványok sorával gazdagították a könyvjegy irodalmát.

Fél évszázados életünk során két kitűnő grafikusművésznk látta el a művészeti vezetői tiszteket. Az alapító *Stettner Béla* korán, fiatalon elhunyt. Ő teremtette meg lapunk mai arculatát és szinte még halálos ágyán is szerkesztette azt. Őt követte *dr. König Róbert*, Magyarország első grafikai doktorátusát szerzett művésze. Elismerés illeti tevékeny titkárainkat. Feladatuk nagy szakértelmet, odaadást és tapintatot igényelt. Nevük időrendben: *Réthy István*, *Csiby Mihály*, *dr. Vida Klára*, *Palásthy Lajos*.

Lapunk első felelős szerkesztője *Galambos Ferenc* bibliográfus, igen tevékeny művészeti író is volt, aki óriási lexikális tudással több, mint egy évtizeden át motorja volt a folyóiratnak. Ugyanez mondható az őt követő *dr. Semsey Andorról* is, aki 1975-től 1984-ig írta nagyszabású, tudományos

amikor megszűnt a szakszervezet támogatása. *Szász Sándor* úr, az ÁTI Közraktározási Vállalat vezérigazgatója, aki egyébként szeretett gyűjtőtársnőnk, *Szász Mara* férje, négy éven át támogatta a KBK-t, jelentős összegekkel segítve lapunk folyamatos megjelenését.

Király Zoltán felszólalása szerint még többen is megérdemelnék a köszönetet, azonban az időhiány miatt ezt mellőzte, egyébként is hozzáállásukról minden tagunk tudomással bír. Figyelemmel kísért, megnyerő hangvételű, tartalmas hozzájárulása végén további eredményes éveket kívánt a jubiláló egyesületnek.

A kiállítás ismertetésére felkért *Ürmös Péter* grafikusművész elmondta, hogy tervbe vett kiállításunkra mintegy 350 mű

Várkonyi Károly fametszete, X2,
Op. 980 (1979), 108×60

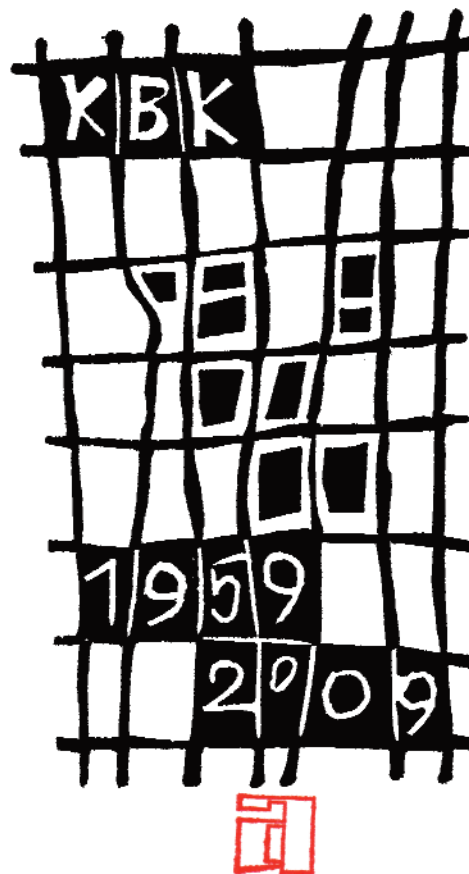
értékű tanulmányait, közölte kutatási eredményeit. Páratlanul szép, példásan rendezett gyűjteménye bemutatásával tanította az érdeklődő fiatalokat, rendezte meg kiállításait. A következőkben *dr. Arató Antal* 1985-től egy évtizeden át szerkesztette a KISGRAFIKA újságot. 1995-től háromtagú szerkesztőbizottság látja el a feladatot. Tagjai: *dr. Arató Antal*, *Király Zoltán* és *dr. Soós Imre*.

Köszönetet kell mondanunk támogatóinknak, akik a nehéz időkben mellettünk álltak. Ez történt a rendszerváltozáskor is,

Ürmös Péter

fotó: Várkonyi Zsolt

Salamon Árpád linómetszete, X3, Op. 10-09 (2009), 115×63

érkezett be művész- és gyűjtőtársainktól. Ezekből csak két kép volt azonos. Az ismétlődés elkerülése érdekében történt előválogatás után ezek 47 tablón kerültek a közönség elé. *Kerékgyártó László* grafikusművész érdeme az anyag szakszerű megjelenítése, a paszpartuzás és elrendezés. Ezért az óriási munkáért őt köszönet illeti. Ugyanígy elismerés illeti őt azért az itt látható, kisgrafikai kiállításon szokatlan műtárgyért is, melynek elgondolása és kivitelezése nevéhez fűződik. Az „Örökmozgó” vagy „Mozgóképek” elnevezésű installáció a könyvjegyművészet folyamatosságát hivatott jelképezni. Díszes foglalatban, üveg alatt, megállás nélkül méltóságteljes lassúsággal 6 kisgrafika vonul el a néző szemei előtt. A lapok (névsor szerint) *Csiby Mihály Fery Antal, Imets László, König Róbert, Stettner Béla* és *Várkonyi Károly* alkotásai, melyek egyben az eltelt öt évtized alkotásait is idézik.

Kimondottan erre az alkalomra több művész készített jubileumi grafikát, melyek öt tablón, a főfalra kerültek. Az alkotók közül ki kell emelni *Réti Andrást* és a Szlovéniában élő *Salamon Árpádot*, akiknek 6, illetve 7 változata szerepelt e kiemelt helyen. A jubileumi grafikák további alkotói: *Bakacsi Lajos, Bálint Ferenc, Havasi Tamás, Kerékgyártó László, Kőhegyi Gyula, Köllő Sándor, Nagy László Lázár, Sajtos Gyula, Szentessy László, Tóth Péter Varga Edit, Varga P. András*.

Ürmös Péter hangsúlyozta a tárlat műfaji gazdagságát, hiszen a könyvjegyektől az alkalmi grafikáig, az „In memoriam” lapoktól a tiszteletet kifejező „hommage” lapokig bezárólag minden kisgrafika-műfaj képviselve van a tárlaton. Technikailag a magasnyomású eljárások (fa- és linómetszetek) a leggyakoribbak. A mélynyomású technikákból a legkedvesebb a rézkarc, de egyre több kiállításunkon jelenik meg a számítógépes grafika is.

A tárlatvezető a továbbiakban szinte tudósi alaposággal vette számba az egyes városokban megalkotott lapokat, köztük a „Szegeci Panteon” néven híressé vált sorozatot, melyben a helyi gyűjtők a város művelődéstörténetének neves alakjait idézték fel.

Az anyagot áttekintve örömmel szölt arról, hogy ezúttal is sikerült a határokon túli alkotóinkat szerepeltetni. Jelenlétüket tekintve ugyanis joggal állapította meg, hogy mi valóban egy

Salamon Árpád linómetszete, X3, Op. 09-09 (2009), 90×105

fotó: Várkonyi Zsolt

Az „Örökmozgó” vagy „Mozgóképek” elnevezésű installáció

nemzetben gondolkodunk. Az ismertetés a vendéglátó budapesti művészek kiállított munkáinak méltatásával zárult. Tárnyilagos, alapos előtanulmányok alapján elhangzott véleménynyilvánításait a jelenlevők tetszéssel, egyetértéssel fogadták, mert abban a kollégák, a kortárs alkotóművészek iránti megbecsülés jeleit érezhették.

A jubileumi ünnepségről szóló beszámolóink akkor lesz teljes, ha szó esik arról a két kiadványról is, melyet a megjelent egyesületi tagok ez alkalommal a KBK ünnepi meglepetéseként kézhez kaptak.

A JUBILEUMI EMLÉKMAPPÁ borítóján *Kőhegyi Gyula* fametszete látható. Impresszuma szerint felelős kiadója: *Palásthy Lajos*, a KBK titkára. Készült 200 számozott példányban. A mappa 13 kisgrafikát tartalmaz. Ezek alkotói: *Bálint*

fotó: Várkonyi Zsolt

A hallgatóság egy csoportja

Ferenc, Bakacsi Lajos, Havasi Tamás, Imre Lajos, Kerékgyártó László, Kőhegyi Gyula, Moskál Tibor, Nagy László Lázár, Olexa József, Salamon Árpád, Tavasz Noémi, Ürmös Péter, Varga Péter András.

A lapok technikájának megoszlása: rézkarc, C3=2, fametszet, X2=7, linómetszet, X3=6, számítógépes grafika, CAD=3.

A lapok közül 7 darabot a művészek már kinyomtatva adták a mappa céljára, 6 darabot pedig *Olexa József* nyomtatt, akiknek munkáját dicséri a jubileumi emlékmappa kivitelezése is.

Olexa József és Kerékgyártó László

A **JUBILEUMI ÉVKÖNYV** fehér színű kemény kötésben, 96 oldalnyi tartalommal egy veszprémi nyomda termékeként jelent meg. A címlapot ugyancsak *Kőhegyi Gyula* már említett fametszete díszíti. A kötet tartalma két főrésze oszlik. Első felében a kisgrafika elhunyt neves alkotóiról szóló megemlékezések olvashatók, a második néhai nagy gyűjtők életútját idézi fel. Mindkét részt gazdag képanyag kíséri. A tanulmányok szer-

zői valamennyien egyesületünk tagjai, többen közülük a KISGRAFIKA munkatársai is.

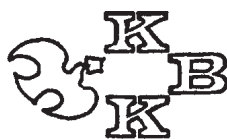
Bevezető írásában *Palásthy Lajos* titkár arra hívja fel a figyelmet, hogy az eltávozottak nagy száma miatt ez az áttekintés nem lehetett teljes. Egyben ígéri, hogy lapunkban folytatjuk a kimaradottokról szóló megemlékezéseink sorozatát.

A kötet előszavát *König Róbert* elnök írta, aki az egyesületnek jó szellemű, megfelelő alkotókat kívánt, sok örömet ebben a csapatmunkában. Egykori titkárunk, *Csiby Mihály* visszaemlékezése után a KBK ötvenéves történetét tekinti át *Katona Csaba* írása. Ugyancsak figyelemre méltó *Rácz Mária* cikke. A legeredményesebben működő szegedi kör titkára a szegedi kisgrafika kevésbé ismert történetét teszi közzé.

Körünk 50 éves jubileumi ünnepségéről a résztvevők maradandó élményekkel távoztak. Mivel régóta nem volt így együtt a teljes tagság, barátságok elevenítődtek fel. Az alkalom úgy hat majd a KBK életére, mint az üdítő májusi eső, új erőt, energiát hozva a szervezet további életébe.

Befejezésül szólnunk kell a találkozói előkészítésében és lebonyolításában részt vett tagtársainkról, akik neve eddig nem szerepelt ebben a beszámolóban. A beérkező tagok regisztrálását *Varga Edit* végezte. A befizetéseket és vásárlásokat *Harmath Gábor* bonyolította. *Doncsevné Klára* frissítők nyújtásával javította a vendégek közérzetét. Ennek beszerzését *Király Ágnes* vállalta. A Polgármesteri Hivatal részéről megjelent vendégek kalauzolását *dr. Mayer József* látta el. Végül, de nem utolsó sorban köszönetünket fejezzük ki *Horváth Mártának*, a Galéria vezetőjének, aki figyelmességével találkozónk jó színvonalát biztosította.

Soós Imre

Az Egyesület internetes honlapja
www.kisgrafika.hu néven érhető el.

Az elnökség (Ürmös Péter, dr. König Róbert, Király Zoltán, Palásthy Lajos) és dr. Gotthardt Gábor alpolgármester

DR. SEMSEY ANDORNÉ MEGEMLÉKEZÉSE A RÉGIEKRŐL

Az 1959-ben megalakult Kisgrafika Barátok Köre egyik legidősebb tagjaként személyesen ismertem nem csupán az alapító tagokat, de azokat a grafikusokat és jeles gyűjtőket is, akik sajnós, időközben már eltávoztak az élők sorából. Úgy érzem, kötelességem, hogy ha csak néhány szóval is, de megemlékezzem róluk.

*Dr. Soó Rezső*vel, a világhírű tudóssal és legnagyobb magyar ex libris gyűjtővel olykor a Botanikus kertben találkoztunk. Ott sétálgatott, karján kedves macskájával, s okos dolgokat tudott az ex librisről és a művészekről.

A tisztségviselők közül *Réthy István* rengeteget dolgozott a Kör érdekében, jó szervező volt, de szigorú is, ezért haragosokat is szerzett magának.

Varga Mátyás, a híres díszlettervező grafikusművész Pesten mindig megjelent a Fészek Klubban a találkozókra. Később, a szegedi országos találkozón maga vezetett végig bennünket az életművét bemutató Varga Mátyás Múzeum kiállítási terméin.

Galambos Ferenc szinte mindent tudott a kisgrafikáról, igen nagy tudású, jó szemű szerkesztője volt folyóiratunknak. Talán ebből fakadt bizonyosfajta önteltsége is: mindent csak ő tudott jól, csak az volt a jó, amit és ahogyan ő mondta.

Feltétlenül meg kell említeni azt a nagy rézmetsző és rézkarcoló generációt, akiknek több tagja a Pénzjegynyomdában dolgozott, mint pl. *Horváth Endre*, akitől sokan tanulták a mesterséget és szereztek tudást, ugyanígy *Gál Ferenc* és *Nagy Zoltán* grafikusművészeket.

A szintén mesteri tudású *Kaveczy Zoltán* remek rézkarccal külföld felé is öregbítette a magyar kisgrafika hírnevét. De nem hagyhatom ki személyes ismerőseim közül *Sterbencz Károlyt*, a szép soproni lapok készítőjét, *Drahos Istvánt*, az egyik legnevesebb magyar fametszőt, vagy *Nagy Árpádot* és két fiát, *Arisztidet* és *Árpád-Dánielt*, akiknek egész élettörténete nyomon követhető grafikai lapjaikon, amelyek pontosan követik a családi eseményeket. Megemlítem a debreceni *Menyhárt Józsefet*, a lovakat festő és rajzoló *Korda Bélát*, a jó humorú *Gácsi Mihályt*, aztán a határainkon kívül élőket: Londonban *Buday Györgyöt*, aki rendszerint elküldte nekünk fametszetes naptárakat; *Németh Nándort* és *Petry Bélát*, akik az Egyesült Államokból küldözgették az 1920-as, 30-as éveket idéző nosztalgikus lapjaikat; *Andruskó Károlyt*, aki Zentáról ex librisei mellett mini-könyveivel is megörvendeztette a gyűjtőket, amelyekben szép magyar tájakat és településeket metszett meg.

A régi ismert exlibris-gyűjtők közül kedves barátaink voltak: az orvos *Arady Kálmán*, aki régi magyar ex libriseket gyűjtött, *Reisinger Jenő*, aki néha inkább jó üzletként kezelte a gyűjtést. Nagy gyűjteménye volt a kígyókedvelő „szakállasnak”, *Illyés Laci* bácsinak, aki illusztris tagja volt feleségével, *Erzsókkal* együtt a grafikusok és grafikagyűjtők nagy családjának.

Hadd emlékezzem meg néhány külföldi gyűjtőtársról, akiket nevezhetnék „tisztelőbeli magyaroknak” is, mint pl. a neves olasz *Gianni Manteró*ról, aki az 1920-as évektől ismerte és szerette hazánkat, a magyarokat és a magyar ex librist, hiszen nagyon sok művésziünk készített lapot a nevére. Ugyanígy *Paul Pfister* és felesége, vagy az *Arras* házaspár, azon túl, hogy a nemzetközi Exlibris Kongresszusokon találkoztunk, többször eljöttek meglátogatni bennünket Budapesten. Bár hatalmas gyűjtőkörük volt, saját bevallásuk szerint mindnyájuknak a legkedvesebb lapjait magyar művészek metszték.

Nem szabad elfeledkezni a nagy teológus és nagy grafikusművész bencés atyáról, *Oriol Diví*ről, aki szívesen metszett ex libriseket magyar gyűjtőknek, sőt, néhány mondatot is megtanult magyarul.

Sorolhatnám még sokáig a neveket, ám ötven esztendő hosszú idő, s nincs rá mód, hogy mindenkiről szóljunk, de befejezésül hadd köszöntsem a magyar grafika még köztünk élő nagyasszonyát, *Kopasz Mártát*, a Kisgrafika Barátok Köre szegedi doyenjét.

Semsey Ila

Olexa József rézkarca, C3 (2008), 80×66

EGY ÉLETÚT ÉRTÉKEI

A sokunk által ismert és tisztelt *Soltra Elemér* gazdag és sokszínű életműve arra ihletett egy egyetemi hallgatót, hogy szakdolgozata témájául válassza.

Berényi Ágnes kronológiai sorrendben tekinti át a megtett életutat s a művészi és művészetpedagógiai pályát, menet közben részletesen elemezve egy-egy szakasz jelentős alkotását, jellemző sorozatát. Dolgozatából megtudjuk, hogy a jákói elemi iskola nagy fekete táblájára kanyarított krétarajzoktól milyen út vezetett a Magyar Királyi Képzőművészeti Főiskola tanulmányainak és nagy formátumú művésztanárainak hatásán át a Pécsi Tanárképző Főiskola Rajz Tanszékének vezetéséig, a vizuális nevelési-kutató munkáig, az akadémiai és kiadói díjat nyert „Rajztanítás” című tankönyv elkészítéséig. Jól megmutatja a monográfia, hogy a pedagógia és a művészi alkotó munka egymást kölcsönösen megtermékenyítő tevékenység volt Soltra életútján. Látjuk, hogy művészetében fokozatosan haladt a realista ábrázolásmódtól az absztrakt irányába, a figurálisból a nonfiguratív formavilágba. Az írás bemutatja művészetének jellegzetes technikáit (akvarell-, olajfestészet, grafika, freskó-, mozaik-, dombormű-, éremkészítés), változatos tematikáját (anya gyermekével; bányászat; természet: víz, gyöke-
rek, kövek; útirajzok; irodalmi illusztrációk; a magyar és az egyetemes kultúra nagyjainak portréi; Kálvária-sor), együttműködését művészbarátaival (Martyn Ferencsel, Bizse Jánossal, Kelle Sándorral), az ország és a szomszédos országok művészeivel, rajzpedagógusaival.

Soltra Elemér linómetszete, X3, 80×59

Ugyanígy kibomlik az olvasó előtt ennek a sokoldalú személyiségnek a művészetszervezői tevékenysége is, melyet a Magyar Képzőművészek Szövetségének megyei, majd területi egységeiben s a Pécsi Grafikai Műhely létrehozásában és működtetésében végzett, s ami számunkra a legfontosabb: hosszú ideig elnöke volt a Pécsi Kisgrafika Barátok Körének. Berényi Ágnes idézi, amit kedvenc műfajunkról mondott éppen egy velem folytatott beszélgetésben: „...az ex libris nem „kis” grafika, hanem külön észjárás, külön teremtő fantázia szükséges tervezéséhez, amely megköveteli a képzel és a betű organikus egységét. Készítése pedig olyan művészetet igényel a képzelettől és a kéztől, amely semmiféle elnagyoltságot nem tűrhet meg. Ezt azonban úgy kell kivitelezni, hogy ne maradjon nyoma a gépiességnek, könnyed, szellemes és örömet szerző hatású le-

Soltra Elemér linómetszete, X3, 103×69

gyen. Így lehet valóban könyvjegy belőle, amely díszíti is a könyv első lapját.” (Beszélgetés Soltra Elemér festő- és grafikusművésszel, a Pécsi Kisgrafika Barátok Egyesületének elnökével. Pécs, 1993.)

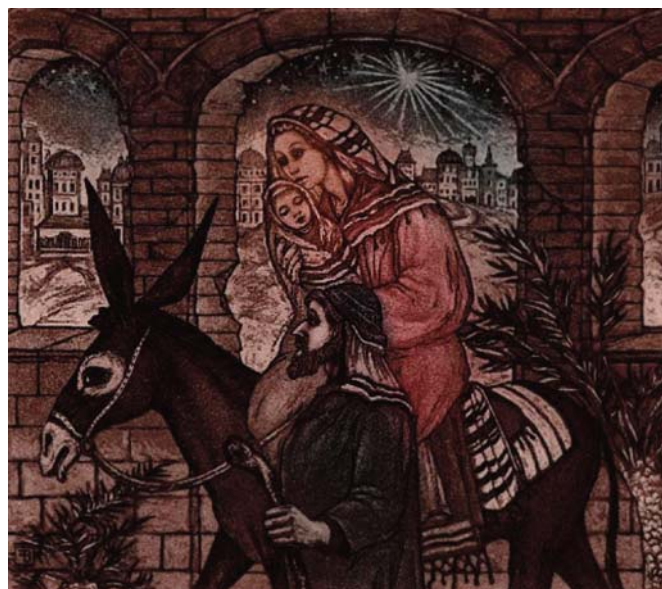
Ezek a sorok ars poeticának is beillenek, mert ez a szakdolgozat is és Soltra Elemér minden alkotása ezt a teremtő fantáziát és művészetet hirdeti.

Kívánjuk neki – jubileumunk évében –, hogy még sok munkája szerezzon igazi esztétikai örömet mindnyájunknak.

Lenkey István

OTTHONRÓL HAZA

Baranyában az ex libris készítéséhez, gyűjtéséhez hasonlóan bemutatásának, nagyközönség elé vitelének is komoly hagyománya van. Ennek során Pécs és sok más baranyai város, település több alkalommal is láthatta Bánffyhunad szülőttének, a Komlón élő kiváló grafikusművésznak: *Bálint Ferenc*-nek nagy szakmai tudással, igényes kivitelezéssel készített munkáit.

Bálint Ferenc rézkarca, C3

Legutóbb Bólyban nyitott kiállítást az ő finom vonalú, lágy színezésű, megejtően szép rézkarcaiból Imolay dr. Lenkey István műtörténész. Nem számít ritkaságnak, hogy zsúfolásig megtelt a bolyi Erzsébet Vigadó nagyterme, hiszen e kisvárosban – ahol művészeti iskola is működik, és rendezettek, virágosak a terek, az utcák – sok a szépet szerető, az értékekre, kultúrára vágyó ember.

A szülőföldről hozott hagyományokat, kolozsvári és nagybányai képzőművészeti szellemiséget őrző, de már senki másával össze nem téveszthetően egyéni stílusú művész itt bemutatott alkotásainak többsége – hét tablón mintegy száz grafika – az ex libris műfajába sorolható. A könyv tulajdonosának egyéniségéhez, hivatásához, érdeklődési köréhez, kedvteléséhez igazodó alkotó beleérző képességét és a természetnek, állatoknak, fáknek, virágoknak alapos és mélyreható ismeretét mutatják ezek a könyvjegyek. Bálint Ferenc irodalmi műveltsége hasonlóan lenyűgöző, bizonyítják megrendelőinek kedvenc olvasmányaihoz, meséihez (pl. A kis herceghez) készített illusztrációi. A befogadó nézők intellektusára, kultúrtörténeti, zenei ismeretére számítanak a Dürer és Mozart emlékére ké-

Bálint Ferenc rézkarca, C3, 56×100

szített in memoriam-lapok, a híres épületeket (pl. a pozsonyi várat) bemutató képek. Hosszú sort alkotnak a bibliai témák, láthatjuk Máriát a kisdeddal, a háromkirályokat, a Szent Család Egyiptomba menekülését, Jézust az Olajfák hegyén, majd töviskoronás fejjel. „Remény” című grafikáján töviskoszorúból levelet növelő ág hajt ki: csodaszép jelképe a megújuló életnek, akár a feltámadást hirdető keresztény tanításnak is.

E sűrített, metaforikus-szimbolikus gondolati és érzelmi üzeneteket kitűnő technikai felkészültséggel, esetenként megcsillanó humorral, szellemes rajzi ötletekkel önti formába. Grafikáit néhány esetben különlegesen szép dombornyomású keret veszi körül, másutt e dombornyomatok beépülnek a képbe. Gyönyörködhetünk a művészre jellemző foltmaratásos technika virtuóz megoldásaiban is.

A számítógépes grafika egyre nagyobb térhódítása idején különösen nagy érték az ilyen magas esztétikai fokú kézi munka.

Bálint Ferencnek néhány nagyobb méretű szabadgrafikája (nagybányai tájképek, Pécs közismert szép épületei, városrészei, a mánfai Árpád-kori templom áhítatra hívó környezete) arról is tanúskodik: a sohasem felejthető szépségű otthoni táj mellett már az itthoni vidék is sajátja lett.

Rónaky Edit

Bálint Ferenc rézkarca: Kolozsvár, Széki ház, C3, 96×64

TALÁLKOZÁSOM A KISGRAFIKÁVAL

A hatvanas évek végén történt, hogy a Szabad Ifjúság szerkesztőségében, ahol újságíróként dolgoztam, rám bízta a Hobby-rovat szerkesztését is. Ebben bélyegekről, Carte-maximumokról, sztárfotókról és gyufacímkekről adtunk hírt az ifjúságnak. Ekkor hoztak be és postán is küldtek a rovatnak grafikai úton készült könyvjegyeket: ex libriseket. Nincs képzőművészeti képzettségem, de ezek a kisgrafikák oly szépek és kifejezőek voltak, hogy amikor a nyomdából visszaküldték, mindig eltettem ezeket.

Úgy fél évvel ezelőtt, egy nagytakarításkor kiborult ex libris borítékom. Végignéztem a gyűjteményt és megkerestem kedves ismerősömet, a Terézvárosi Gyermekkönyvtár vezetőjét, Kucska Zsuzsát. Megkérdeztem tőle, mit szólna, ha ezen a helyen kiállítanánk ezeket az ide illő művészi alkotásokat. Örömmel fogadta a kezdeményezést és április elsejétől már láthatók itt a gyűjteményemben szereplő kisgrafikák.

Hangsúlyozom, nem vagyok szakember. Gyűjteményem a 60-as, 70-es évekből való, mindent a hajdani Hobby-rovatnak küldtek a gyűjtők és alkotók. Elsősorban az 1970-es ex libris-kongresszusra készült, névre szóló kisgrafikákat tartalmazza, de vannak könyvtárak, művelődési házak részére készült ex librisek is. Tetszik, hogy a magángyűjtők könyvjegyei kifejezik nemcsak a tulajdonos nevét, de sokszor a foglalkozását, sőt a humorát is. Érdekes és értékes ezekkel a kisgrafikákkal foglalkozni, a készítő stílusát, kifejezőmódját megismerni. Magam sajnálom, hogy az idő sodrában nem fordítottam ennek a művészeti ágak több figyelmet.

A kutatások során talákoztam a Kisgrafika Barátok Körével, mely ez évben ünnepli fennállásának 50. évfordulóját. Örömmel csatlakoztam hozzájuk ezzel a kis kiállítással, amit – remélem – sokan megszemlélnek majd és hozzájárulnak ahhoz, hogy felvirágozzék ez az értékes, szép műfaj.

Gálné Kovács Margit
amatőr ex libris-gyűjtő

A KIÁLLÍTÁS

2009. április 1-jén a hatodik kerületi Szabó Ervin Könyvtár Gyermekkönyvtárában számos érdeklődő jelenlétében egy visszatekintő ex libris kiállítás nyílt. A hetvenes és nyolcvanas évek magyar könyvjegyművészetét bemutató tárlatot Gálné Kovács Margit rendezte a saját gyűjteményéből válogatva. A lapok többségéhez az akkori újságszerkesztői munkája révén jutott, és ebből nyújtott át egy összeállítást az érdeklődőknek. Ezen az ünnepélyes eseményen szép számmal képviseltette magát a KBK egyesület tagsága is. Először Gálné Kovács Margit üdvözölte a megjelenteket, majd Lázi Ferenc, Terézváros Önkormányzatának képviselője köszöntötte az egybegyűlteket. Palásthy Lajos a KBK egyesület múltjáról tartott egy rövid ismertetőt, majd felhívta a figyelmet a közelgő ötvenedik évforduló jubileumi eseményeire. Ezt követően Ürmös Péter a bemutatott grafikák szerzőit ismertette, és technikai megoldásait részletezte. A könyvtár vezetője, Kucska Zsuzsanna pedig egy szép válogatást állított össze a könyvművészettel kapcsolatos helyi könyvekből. A látogatók többek között Andruskó Károly, Drahos István, Fery Antal, Kerékgyártó László, Kőhegyi Gyula, M. Kiss József, Rákóczi Ferenc, Várkonyi Károly műveivel ismerkedhettek meg.

(ÜP)

BAKACSI LAJOS FESTŐ- ÉS GRAFIKUSMŰVÉSZ KAMARA-KIÁLLÍTÁSA A SOMOGYI-KÖNYVTÁRBAN

A szegedi Somogyi-könyvtár olvasótermében március 6-án nyílt meg Bakacsi Lajos festő- és grafikusművész kamara-kiállítása. A művészt és a megjelenteket Palánkainé Sebő Zsuzsa könyvtárigazgató köszöntötte. A Somogyi-könyvtár művészeket és a művészeket szerető vendéglátását méltatta megnyitójában Kálló György középiskolai tanár, majd bemutatta a képzőművészet terén végzett munkásságáért a *Magyar Kultúra Napján*, Szeged város kultúrájáért Kölcsey Ferenc éremmel kitüntetett Bakacsi Lajos festő- és grafikusművészt a megnyitói közönségének.

A kamara-kiállításon Bakacsi Lajos most bemutatásra kerülő 19 képe és 37 ex librise, az 1992-ben keletkezett *Korpusztól* (1992, 30×20, olaj) a 2008-ban festett *Gótikáig* (40×50, vegyes technika) terjedő alkotó korszakából ad izelítőt. Főiskolai mestereire, Vinkler Lászlóra (*Fák halála 3.*, 2007, 40×50, tus) és Fischer Ernőre (*Emlék Velencéből*, 2004, 50×70, akril)

Bakacsi Lajos grafikája, CAD, Op. 180 (2009), 58×53

is emlékező képekkel fejezte ki köszönetét. Az öt befogadó város élményeinek és történelmének gazdagságát foglalja össze *Az én városom – parafrázis* (2007, 40×50, tus) képén. Itt a fekete és a sötét ezernyi tónusa, a foltok és a vonalak ezernyi változata mögött felsejlenek a város jelenét és múltját meghatározó épületek körvonalai. Az éltető, az otthonot jelentő város-hoz fűződő gyengéd ragaszkodás szép emléke ez. A művész képein az embert és az éltető természetet, elválaszthatatlan egybefonódásukat és feltételezésüket éli át örömmel, és tölti el fájdalommal azok gyakorta látható-átélhető pusztulása (*Fák halála* és a *Roncskép*, 1966, 40×50, akvarell). A *Tavaszdik* (1999, 40×50, vegyes technika) képén a télből éledő, a jácminbokor virágaiként kibomló új élet boldog örömeit éli át és tárja elénk. Az *Ágak I-IV.* (2005-2006, 20×18, CAD-kollázs) kompozícióin a kopár ágak halálos dermedtségének átélésétől eljutunk az újra életre ébredés csodás élményéig. Ezt a misztériumjárást élhetjük át a *Fák halála 3.* című tusrajzán és a *Káosz és a rend* (2001, 40×50) akvarelljén is. A halál elutasítását, az élet szenvedélyes igenlését a *Korpusz és a Madonna* (1995, 30×30, akril) és a *Kékszemű* (1995, 32×24, akvarell) leheletfinomságú megformálásai, a művész lelkének lényegét bizonyítják. A *Vacsora* (1995, 40×30, akril) nőalakja a magánynak, a tányéron lévő egyszerű étkek lírai megfogalmazásai az életben lévő mélységeknek, a magára maradottság fájdalomosságának állít szívbemarkoló mementót.

Grafikáinak tematikái is emberközpontúak. A portrék sorában ismét ott találjuk Vinkler Lászlót, Budai Györgyöt és isko-

Bakacsi Lajos grafikája, CAD, Op. 181 (2009), 80×50

lájának névadóját, Vedres Istvánt, valamint Somogyi Károly, a vendéglátó könyvtár törzsanyagának adományozóját, az alsóvárosi templomot és a névadó Mátyás királyt. Megjelenik Taormina és Szicília tája is a lapokon. A gyermekarcok, a csodásan élő és égő gyermekszemek megragadó emlékként élnek bennünk. Sok lapján megkapó gyengédséggel jeleníti meg az anyaság misztériumát.

Kálló György méltán summázta úgy Bakacsi Lajos emberi, tanári és művészi kvalitásaiból merítő, bő másfél évtized termését szemlélő kamara-kiállítását: ha most gyűszűvel is mért, de művészetének a legjobb hordójából merített képeit és grafikáit tárta elénk a Somogyi-könyvtár vendégszeretetéből rendelkezésünkre bocsátott gyönyörű olvasótermében. Elismerés és köszönet érte. Bakacsi Lajos művész úrnak pedig mindannyiunk nevében jó egészséget, szerencsét és töretlen alkotókedvet kívánt.

A kiállítás megnyitása élményéhez Árpás Károly középiskolai tanár két versének felolvasásával, Zenei József középiskolai tanár pedig Sík Sándor és Mezei András versének elmondásával járult hozzá.

Zenei József

SZANKA RÓZSA AJÁNDÉKA AZ IPARMŰVÉSZETI MÚZEUMNAK

Az Iparművészeti Múzeum nagyszerű gyűjteménnyel gazdagodott: Szanka Rózsa, a KBK tagja, 450 erdélyi kisgrafikát ajándékozott az intézménynek.

Különös az egybeesés, hogy az adomány átadására éppen abban az esztendőben került sor, amikor a KBK 50. születésnapját ünnepli. Évtizedekre tekint vissza Rózsa gyűjtőtevékenysége is, s legfőképp azzal vívta ki gyűjtőtársai elismerését, hogy páratlan ízléssel, igényességgel alapozta meg és gyarapította minőségi kollekcióját. Most, ahogy kézbe vesszük, végigpörgetjük a lapokat, látjuk, hogy minden darabja igazi gyöngyszem. Grafikai zömmel az erdélyi kisgrafika fénykorából, az 1970-80-as évekből származnak. Ez volt az a korszak, amikor a vasfüggöny mögött nem volt lehetőség – legfeljebb csak a kisgrafika eszközeivel – külföldi kapcsolatokat építeni,

Deák Ferenc rézkarca, C3

ápolni. S sokszor ezek az apró műalkotások mondták el azokat a gondolatokat, melyek megfogalmazása, sőt megfogása is tiltott volt. A hatalom nyomasztó súlya alatt mégis kiváló művek születtek; mind az idősebb, mind az ifjabb nemzedékhez tartozó alkotók keze alól kitűnő rajzok, grafikák kerültek ki, az egész ex libris-világ csodálatát kivívva. Rózsa nemcsak hogy felismerte e grafikusok nagyszerűségét, hanem megrendelésével bátorította, segítette is őket. Számos grafikai lapot készítettek számára, egy művész olykor többet is. Ő kifejezetten csak a mélynyomású lapokat gyűjtötte, a rézkarcok mellett a mélynyomásos grafikai technikák változatos megoldásait, fekete-fehér és színes nyomtatásokat egyaránt.

Cseh Gusztáv rézkarca, C3

A kor ex librisei a magyar kultúra valóságos panteonját alkotják: grafikai értékük mellett Erdély művelődéstörténetének emlékei. Jellemzően erdélyiek és magyarok: minden gondolat, finom utalás a magyar történelemből, kultúrtörténetből sarjad. Világuk ugyanakkor univerzális is, hisz örökérvényű emberi problémákat vetnek föl. A valóságos élmények új szintézisbe, összefüggésbe rendeződnek, olykor asszociatív gondolatokkal, máskor szürreális elképzelésekkel átszöve. E grafikák igazi értéke abban rejlik, hogy sohasem provinciálisak, bár megmaradnak erdélyinek. Alkotás közben minden hagyományos elem, tradicionális motívum újraértelmeződik, új szintézisbe, újfajta kapcsolatrendszerbe ágyazódik. Sajátos grafikai világot teremtenek Erdély művészei, amely csak az övék s egy szempillantás alatt felismerhető. Mindnyájan ilyenek, akiknek alkotásai helyet kaptak a kollekciónban:

Ákossy István (Kolozsvár, 1943-)

Baász Imre (Arad, 1941 – Sepsiszentgyörgy, 1991)

Bardócz Lajos (Szászsebes, 1936-)

Bálint Ferenc (Bánffyhungad, 1960-)

Cseh Gusztáv (Kolozsvár, 1934 – Kolozsvár, 1985)

Deák Ferenc (Kökös, 1935-)

Id. Feszt László (Kolozsvár, 1930-)

Ifj. Feszt László (Kolozsvár, 1957-)

Hervai Katalin (Sepsiszentgyörgy, 1957-)

Kazinczy Gábor (Temesvár, 1942-)

Plugor Sándor (Kökös, 1940 – Sepsiszentgyörgy, 1999)

Új grafikai világ, új univerzum tárul föl az erdélyi grafikusok lapjain. Ez az a korszak, mely jórészt hiányzott a múzeum gyűjteményéből, így még becsesebb az adomány. S becses azért is, mert Szanka Rózsa a múzeum legnevesebb donátorainak példáját követi önzetlenül, nagylelkű ajándékával. Egyúttal reménykeltő példát is adva, ösztönözve, önző világunkban.

Kedves Rózsa, köszönjük Neked!

Horváth Hilda

Kazinczy Gábor rézkarca, C3

HÍREK

A Jubileumi Évkönyvben sajnálatos módon dr. Bordás Ferenc születési éve hibásan jelent meg. A helyes évszám: 1911. A hibáért a szerzőtől is és olvasóinktól is elnézést kérünk.

A tavaszi hónapokban láthatta a közönség *Varga Nándor Lajos MAGYAR MŰLT* című fametszet-sorozatát. A Magyar Nemzeti Galéria kamara-kiállításán szereplő, 40 darab nagyméretű fametszet a közelmúltban vásárlás útján került az intézmény tulajdonába. A Képzőművészeti Főiskola Grafikai Tanszékének egykori vezető tanára e sorozattal ezer esztendő történetét jelenítette meg olyképpen, hogy az ábrázolt események határozták meg az egyes lapok stílusát. Az 1930-as években készült grafikákat akkor be is mutatták a közönségnek, sőt album formájában is kiadták. A második világháború után azonban kifogásolták történelemszemléletét és hallgatásra ítélték. Újabb bemutatását csak a rendszerváltozás tette lehetővé.

A Magyar Nemzeti Galéria újabb nagyszabású kiállításán lengyel és magyar grafikusok alkotásait mutatta be az 1918-1939-es évekből. A *PÁRBESZÉD FEKETE-FEHÉRBEN* című tárlaton a korszak szinte minden magyar grafikus szerepelt, köztük több megbecsült exlibris-művész is. A tehetséges lengyel kortársak szerepeltetése sokféle összehasonlítás lehetőségét teremtette meg, így kimutathatók voltak az azonos törekvések is.

Kecskeméten 2009. március 3-án Nagy László Lázár a grafikaiból és pasztellképeiből rendezett kiállítást a Zrínyi Galériában.

Vasváron 2009. március 13-án Salamon Árpád szlovéniai tagtársunknak nyílt kiállítása „Fehéren-feketén” címmel. A művész házaspár bemutatót is tartott a grafikai eljárásokról.

Pápán a Jókai Mór Városi Könyvtárban 2009. március 17-én ex libris kiállítás nyílt Kundermann Jenő és Krajcsi Tiborné ajkai tagtársaink gyűjteményéből. Az eseményre nagyon szép kiállítású füzet jelent meg, mely Padné Szabó Mária bevezető szövegével méltatja a látnivalókat.

Az Albertfalvi Községi Házban 2009 június 2-től „Albertfalva művésztanárai és tanítványai” sorozat második részeként Sajtos Gyula és Ürmös Péter grafikus tanárok, valamint Pertl Evetke szobrászművész alkotásai láthatók június 22-ig.

Névjegykártya méretű meghívót hozott a posta egyesületünk részére: ebben a Magyar Posta Zrt. arról értesít, hogy a pécsi postapalotában 2009. június 2-án Bálint Ferenc ex libriséből nyílik kiállítás, melyet dr. Lenkey István nyit meg. Megtekinthető június 30-ig.

A Vármegye Galériában Kerékgyártó László „Duna-táj” c. kiállítása nyílik 2009. június 9-én. A megnyitón közreműködik Kiss Dénes költő, a művészt bemutatja Ürmös Péter. A tárlat július 30-ig látogatható.

A Józsefvárosi Galériában 2009. július 2-án du. 5 órakor Vályi Csaba tagtársunk kiállítása nyílik meg. A kiállított anyag grafikák és faintarzia képek.

Kékesi László grafikusművész születésének 90. évfordulójára a család és a Posta közreműködésével kétféle „személyes bélyeg” készült, 1-1 ívben.

A „halmozott grafika” ötletét még ő adta, amikor egy-egy metszetét szerette volna bélyegen látni. Ez csak egyetlen alkalommal (1991-ben) és részben sikerült, amikor a Magyar Posta megrendelésére karácsonyi levelezőlapot készített, és annak benyomott bélyege („Háromkirályok”) és grafikája („Hírvivő angyal a betlehemi pásztorok között”) egy-egy linómetszetének aktualizált változataként került kiadásra.

A most kiadott személyes bélyeg egyikén arcképe, a másikon egy üdvözlőlapjának madarai láthatók.

Debrecenben Keresi Ferenc tagtársunk szervez nemzetközi ex libris kiállítást, melynek megnyitója 2009. június 20-án lesz. A kiállítás helyszíne a Méliusz Könyvtár. A tárlat 2009. július 20-ig tekinthető majd meg.

Egy gdanski (Lengyelország) intézmény „Gdansk épületeinek lelke” címmel pályázatot hirdet, a beadási határidő 2009. szeptember 15. A művekre díjakat tűztek ki. Érdeklődni lehet a következő e-mail címen: a.stelmasiewicz@wspolnotagdanska.pl

LAPSZEMLE

(Szerkeszti Soós Imre)

A belga BOOKMERK 28. számának első cikke az ország első ex libriseit veszi sorra. A képben is közölt 10 kisgrafika a szecesszió stílusjegyeit viseli, ugyanúgy, mint nálunk.

Érdekes cikket közölnek az interneten gazdát cserélt kisgrafikák áráról. Mintegy 40 művész alkotásának vételára szerepel a nagyság szerint összeállított listában. *Picasso* vezeti a sort 1766 eurós vételárral, a többiek részben 400, részben 200 körüli vételárral követik őt, de a jegyzék felét a 100 euró körüli vételáru alkotások teszik ki. Magyar művész nem szerepel a névsorban.

Több gyűjtőt érdekelheti az a hír, hogy megjelent *Hedwig Pauwels* alkotásjegyzéke. A művész 1952 és 2007 között 922 ex librist készített, ennek 80 százaléka mélynyomású alkotás. A 248 oldalas, keménykötésű kiadvány ára 35 euró. A kötet bibliofil példánya is elkészült. Ez a művész egy eredeti, szignált metszetét is tartalmazza és 60 euró ellenében szerezhető meg. A kötet a belga GRAPHIA kiadványa.

A finnországi EXLIBRIS UUTISSET 113. számából arról értesültünk, hogy az ottani Vadászati Múzeum *Fegyver és könyv* címmel kamara-kiállítást rendezett ilyen tárgyú kisgrafikákból. Egy másik írás 14 kép kíséretében az antik hitvilág mondabeli személyiségeinek (Merkúr, Ianus stb.) kisgrafikai ábrázolásait tekinti át.

Az EXLIBRIS UUTISSET 114. számában terjedelmes cikk ismerteti a helsinki Egyetemi Múzeum (Arppeanum) orvosi tárgyú exlibris-gyűjteményét. A cikk írója a múzeum gyarapítására hívja fel olvasóit.

Az EXLIBRIS ABOENSIS 65. számában *Leila Lehtiranta* ismerteti *Vecserka Zsolt* két fametszetű ex librisét, melyek egy fiatal finn házaspár részére készültek olyképpen, hogy az egyik

a férj, a másik a feleség nevét viseli. – A számtalan színes illusztrációt tartalmazó lappéldányban a leginkább figyelemre-méltó az a kép, melyen egy bőrkötéses, 1609-es dátumot és a tulajdonos névbetűit tartalmazó kötetet látunk. Az árát is közli a lap: 6800 euró. – Az ördögöt ábrázoló ex librisekről szóló cikk egy eredeti, beragasztott könyvjegyet is tartalmaz. Alkotójaként *Vincze László* neve szerepel, szignója azonban *Imets László* alkotását jelenti.

A SZERENCSEI HÍREK című közéleti lap február 27-i számában egész oldalas cikket közöl „Fery Antal, a fametszetek művésze” címmel. Az írás első része vázolja a város szülöttjének pályafutását, majd rátér alkotásainak ismertetésére, kiemelve a város látnivalóit gazdagító mozaikképeket, festményeit. A befejező rész a művész kétezernél több fametszetének méltatását tartalmazza, megemlítve, hogy Szerencs múzeumában már 1992-ben megnyílt a 2002-ben felújított emlékkiállítás. Örömmel és megelégedéssel olvastuk, hogy mostantól Fery Antal nevét is utca őrzi Szerencsen.

A MITTEILUNGEN DER DEG 2009/1. számában a szokott elegáns külsővel, 6 oldalon színes illusztrációkkal jelent meg. Egy cikkében *Klaus Rödel* emlékezik meg a 89 éves korában elhunyt *Ulrich Bewersdorf* (1920-2008) fametsző művészről, aki a hallei egyetemen a leendő művészek egész

Ulrich Bewersdorf fametszete, X2

sorával kedveltette meg sikerekkel kísért alkotó-technikáját. – Az ex-libris művészeket bemutató sorozatukban ezúttal egy fiatal német és egy fehérorosz nő-alkotó fényképét közlik. Mindkét hölgy már ebben az évezredben szerezte meg diplomáját, és közölt alkotásjegyzékük alig néhány darabot tesz ki. Az olvasóban joggal kezd mozgolódní a Kisördög: Nem korai még az egyébként csinos hölgyek „szentté avatása”?

A SELCEXPRESS 75. száma rövid hírt közöl arról, hogy 77 évi működés után beszüntette adását a svájci Beromünster Rádió, melyet főként a világháború idején sokan hallgattak Európa-szerte – az igazságot közlő híryanaga miatt. – *Marianne Kalt* méltatást közöl *Andreas Walsér* (1908-1930) svájci művészről, aki párizsi élete során olyan neves személyiségekkel került kapcsolatba, mint Picasso, Cocteau, Klaus Mann és a költő Colette. – Hírt közöl a lap arról is, hogy a Kronachban élő *Herbert Schwarz* újabb kiállításokat tervez. Szeptemberben a magyar költőket, művészeket, muzsikusokat ábrázoló könyv-

jegyeket szeretné kiállítani, ezért ilyen lapok megküldését kéri. – Ugyancsak a folyóirat közli *Keresi Ferenc* debreceni gyűjtő internetes felhívását a 2009 nyarára tervezett nemzetközi kiállításon való részvételtől.

Az OBVESTILA 180. száma arról ad hírt, hogy Ljubljana város egyetemének épületében április folyamán nemzetközi ex-libris-kiállítás volt látható. A szlovén egyesület közgyűlése újrátitkárává választotta *Rajko Pavlovec* urat.

A holland EXLIBRISWERELD 2009/1. számának ügyszólván egyetlen szerzője: *Jos van Waterschoot*, akinek ezúttal egy-egy cikke ismerteti *Pugachewsky* ukrán, *Strube* holland, *Voigtmann* és *Kublik* német grafikusok munkásságát.

Egy vitorlášhajót ábrázoló – tónusos volta miatt itt nem reprodukálható – ex libris képét közli címlapján a THE NIPPON EXLIBRIS ASSOCIATION NEWSLETTER 146. száma. A róla szóló cikkben a tulajdonos megírja a kisgrafika keletkezésének történetét. Még kisgyermek volt, amikor szüleivel egy vitorlášhajón Yokohamába utazott. Ugyanakkor a hajón tartózkodott Hirohitó japán császár is. A szerző bevallja, hogy akkoriban őt még nem érdekelt az uralkodó személye, inkább a vitorlák, kötelek, árbocok felé kalandozott el. E hajóút annyira emlékezetes maradt számára, hogy felnőtt korában, 1980-ban élete első könyvjegyének témájául is e híres vitorlást választotta.

Szokatlan témájú, de igen érdekes tanulmány olvasható a MITTEILUNGEN DER Ö.E.G. című osztrák lap 2009. áprilisi számában. A televíziók által Európa-szerte 119 epizódban vetített San Francisco utcáin c. filmsorozatban is szereplő kábelvillamos történetét írja meg a TCP monogrammal nevezett jelző szerző. A cikk még a villamost ábrázoló ex libris képét is közli. Egy másik cikk *Max Kislinger* alkotásjegyzékéhez közöl kiegészítő adatokat olyan művekről, melyek az eddig kiadott alkotásjegyzékekben nem szerepelnek.

A prágai KNIZNI ZNACKA 1/2009. száma arról ad hírt, hogy a cseh egyesület, a SSPE, ez év szeptember 25-27. napján rendezi meg kongresszusát Tábor városban. – Híreik között arról is írnak, hogy megjelent Portugáliában A. M. da Mota Miranda úr exlibris-enciklopédiájának 11. kötete. Magyar alkotó nem szerepel az ebben méltatott művészek között.

Mindössze 4 oldalt tesz ki az EXLIBRIS NYT c. dán folyóirat 2009/1. száma, mely teljes terjedelmét a közelmúltban Európában napvilágot látott szakmai kiadványok ismertetésére szánta. Magyar gyűjtő csupán a kötetek színesben közölt címlapjából meríthet ismereteket, ugyanis a tartalom ismertetése kizárólag dán nyelven történt.

A másik dániai szaklap, a NORDISK EXLIBRIS TIDSSKRIFT 2009/1-2. száma már terjedelmesebb: 32 oldalt tartalmaz. Benne egyetlen cikk található, de az három nyelven: dánul, angolul, németül. A közérdeklődésre számot tartó írás a szőlősboros könyvjegyekről szól és 9 pontban foglalja össze az ezekkel kapcsolatos gyűjtői tennivalókat. A humoros hangvételű cikk nem tartalmazza a szerző nevét, de mivel ezt a lapot szinte kizárólag *Klaus Rödel* írja, szerkeszti, a szerzőséggel ő gyanúsítható.

A közölt kilenc előírás szerint az első kívánalom, hogy a tulajdonos neve olvasható módon legyen feltüntetve a könyvjegyen. Szerepeljenek ott az Ex Libris szavak is, így, két szóban, kötőjel nélkül. (Megjegyezzük, hogy a magyar helyesírás az ex libris kifejezést írja elő!) A szerző kívánatosnak tartja a megfelelő méretet, hogy az a kötetbe ragasztva annak díszéül szolgáljon. A felkért grafikus tehetséges művész legyen, aki mellőzze az akadémikus „baglyokat”. A cikkíró azzal biztatja a gyűjtőket, hogy ha betartják ezeket az előírásokat, idővel magas művészi értékkel bíró gyűjteményük lesz. Figyelmeztet azonban mindenkit, hogy a gyűjtők ne vezessen a megszállottságig, mert az ugyanolyan „másnaposság” vezet, mint Bacchus gátlástalan követése. A cikket 22 illusztráció kíséri, közülük sorrendben az utolsó a magyar *Nechánszky József* rézkarca, mely a hordón ülő, erősen kapatos, mezítlábás Bacchust ábrázolja. Ez a lap a néhai neves olasz gyűjtő, *Carlo Chiesa* részére készült.

Nechánszky József rézkarca, C3, 100×68

A finnek EXLIBRIS UUTISET c. folyóiratának 115. számában *Erkki Tuominen* hosszabb cikkben ismerteti a szélkast ábrázoló könyvjegyeket. Régi épületek tornyainak hegyén a szél irányát mutatták ezek a fémből készült szerkezetek. Az írás 19 könyvjegy képét tartalmazza s ezeken még zászló, nyílvesző, vagy lovas katonát ábrázoló „segéd-meteorológus” is szerepel. A kakas a finneknél is a legnagyobb népszerűségnek örvend, bár – a szerző szerint – újabban már csak a tévé antennáját akasztják rá.

Az EXLIBRIS ABOENSIS 66. számában *Leila Lehtiranta*, nálunk is jól ismert finn újságíró nő méltatja az észti *Lembit Lohmus* újabb, már számítógéppel készült könyvjegyeit, melyek megkapó színvilágú, de teljesen elvont alkotások. – Rövid hírből emlékeznek meg a KBK 50 éves jubileumáról, közölve *Kőhegyi Gyula* és *Csiby Mihály* ez alkalomra készült kisgrafikáját.

NÉZŐ • PONT, 23-24. kötet. A folyóiratot Debrecenben kiadó *Vitéz Ferenc* ugyancsak az ütőerén tartja kezét kulturális életünknek, amikor Holló László, Nagy István, Dési Huber István műveinek mai bemutatásáról közöl cikket, egyben a kortárs alkotók tárlatairól is képes beszámolót adva közre. Ebből a tág horizontú sorozatból lapunk profiljába az az írás tartozik, mely *Csernáth Gábor* tagtársunk kiállítását (Debrecen, Élettudományi Galéria) ismerteti. A 78 éves gyűjtő idős korában ismerkedett meg az ex librisrel. Mára már négyezer darabos gyűjteménye van, így elég adottságot érzett nagy vállalkozásához, amikor 2007-ben elkészítette *Szilágyi Imre* 1043 tételes alkotásjegyzékét. Lakóhelyén, Hajdúböszörményben gyűjtőkört szervezett, és már a szomszédos városok több intézményében bemutatta megbecsült darabjait. Élénk levelezése folytán egy argentin grafikkal is kapcsolatba került, gyűjteménye lapjait ott kiállították, sőt a magyar gyűjtőt egy szakfolyóiratban be is mutatták.

Örömmel olvastuk a hírt, hogy 2009. január 29-én megalakult a Déri Múzeum Baráti Köre égisze alatt a Grafikusok és Kisgrafika-barátok Tagozata. A szerveződés az 1970-es években még működő gyűjtői hagyományokat kívánja újjáéleszteni. Összejöveteleiket havonta egy alkalommal a Medgyessy Emlékmúzeumban tartják. Az alakuló összejövetelen a szervezői feladatokkal a résztvevők *dr. Vitéz Ferenc* főiskolai docens, művészeti írórt bízták meg. A megalakuláshoz örömmel gratulál a KBK tagsága, eredményes munkálkodást és jövőbeni baráti együttműködést kívánva.

Forrásértékű alapos írás a 115 éve született *Haranghy Jenő*ről szóló cikk. A mester életműve és azon belül kisgrafikái azért is közel állnak hozzánk, mert kb. 400 darabot kitevő ex libriseinek alkotásjegyzékét titkárunk, *Palásthy Lajos* neve fémjelzi.

Ezzel még nincs vége a kisgrafikával kapcsolatos írásaiknak. Tavalyi 4. számunk méltatása olvasható a 343. és az azt követő oldalakon. Végül pedig az egyesület 50. évfordulójára tervezett országos találkozó előkészületeiről is szó esik a tekintélyes, mintegy 160 oldalas kötetben.

Mindig elismeréssel szóltunk a NÉZŐ • PONT című, egy személyes folyóirat változatos tájékoztató anyagáról. A *dr. Vitéz Ferenc* által szerkesztett folyóirat rendszeresen felhívja olvasóinak figyelmét a térségben folyó kulturális élet úgyszólván minden eseményére.

A 25. szám még az eddigieket is „übereli”. Mindössze két hosszabb tanulmány szerepel ezúttal a lapban: az egyik Krúdy szerelmeiről, a másik egy újabban előkerült Munkácsy-grafikáról szól. A többi anyag érdekesnél érdekesebb információ! Lapunk számára figyelemre méltó hír, hogy már folynak az előkészületei a Debrecenben júniusban megrendezendő „I. Nemzetközi Ex Libris Kiállításnak”. A szervezést végző *Keresi Ferenc* internetes közleménye szerint eddig már 18 országból 39 alkotó küldte el munkáit. A kiállítás helyszíne a Megyei Könyvtár lesz. *Keresi* gyűjtőtárs személye nem ismeretlen hazánkban. Egyesületünk tagja, aki – a lapban róla megjelent írás szerint – elsősorban grafikusnak tartja magát. Grafikaiból néhányat a kiadványban is láttunk. Ezekkel kapcsolatban baráti szeretettel szigorúbb önkontrollt javasolunk. Ugyanis például a 461. oldalon közölt alkotása egy kiváló képzőművészünk linómetszetével közös lapra került. A különbség magától beszél. A debreceni kisgrafika seregszemle sikerét kívánjuk, híreit érdeklődéssel várjuk!

Végezetül köszönettel nyugtázzuk a lap ez évi 1. számunkról írt értő, rokonszenvező megjegyzéseit. A Szerkesztő megítélő figyelméért azért is hálásak vagyunk, mert a mintegy 20 országból hozzánk rendszeresen érkező kisgrafikai szaklapokban ilyen alapos ismertetés a KISGRAFIKA tartalmáról még nem látott napvilágot.

KÖNYVESPOLC

GRAFICA ED EX LIBRIS

Kiállítási katalógus, Casale Monferrato (Italia), 2009

Szép kiállítású, 96 oldalas katalógus érkezett Budapestre az olaszországi Casale Monferrato városból. Neve nem szerepel a magyar nyelvű földrajzönyvekben, így a Világatlasz segítségével sikerült csak megtudni, hogy az exlibris-kiállításairól híres város a Pó folyó mellett, az Olasz Csizma északi részén, Milano és Torino között található. Ez év márciusában, immár a kilencedik alkalommal rendezték meg *Grafika és ex libris* című kiállításukat, melynek katalógusában 72 résztvevő művész adatai szerepelnek: nevük, postacímük, pályájuk rövid leírása, egy alkotásuk képével. Valamennyi szöveg az olasz mellett angol nyelven is olvasható.

A résztvevők túlnyomó része olasz nemzetiségű, mellettük Európa szinte valamennyi országa képviselve van, sőt még Bolíviából és Nigériából is küldtek be alkotásokat. A pályázók helyezéseiről, díjak odaítéléséről nincs említés a kiadványban. Hazánkat *Börcsök Attila* és *Szilágyi Imre* (Debrecenből) valamint *Vén Zoltán* (Budapestről) képviselik a katalógusban, mely még olyan neves európai mesterek adatait is tartalmazza, mint *Martin Baeyens* és *Frank Ivo Van Damme* belga és *Peter Kocak* cseh művész. A kötet utolsó három oldalán Piemont tartomány több régi ex librisét közölték.

Soós Imre

EX LIBRIS – PICCOLA GRAFICA

Kiállítási katalógus, Santa Croce, (Italia), 2008

Közel egy kilót nyom az a 23×22 centiméter méretű, másfél centi vastagságú kötet, mely egy számunkra ismeretlen városkából érkezett. A helység nevét ezúttal nem kell keresni a Világatlaszban, mert azt a kézbevétele után a címlap nyomban elárulja: SANTA CROCE SULL'ARNO (Pisa). Így tehát az Arno folyó partján, Firenzétől nem messze, a Ferde Torony város környékén látott napvilágot ez a pompás, 212 oldalas kötet. Tartalmazza a város díjért meghirdetett kisgrafika-pályázat résztvevőinek alkotásait.

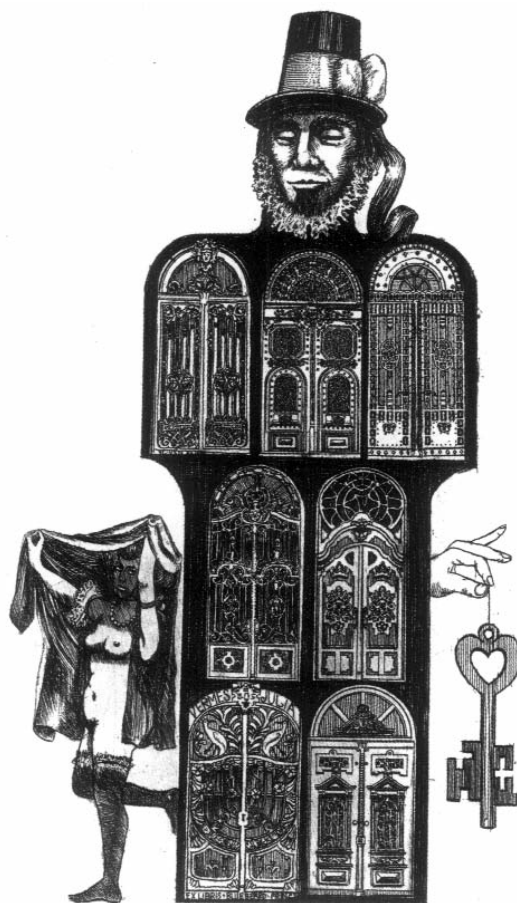
A pályázaton bárki nem vehetett részt, a résztvevők ugyanis személyre szóló meghívás alapján küldhették be 3-3 alkotásukat. Ezek technikáját előre meghatározták: csak rézkarc, vagy vele egy szellemben készült, mélynyomású kisgrafika vehetett részt ebben a nagyszabású versenyben. Díjazásról nem történik említés a katalógusban, azonban már a meghívottak együttese is az esemény rangját jelenti: 19 országból származó 50 művész 150 alkotását tartalmazza. Szinte hihetetlen teljesítmény, hogy ebben a kisvárosban számon tartják a világ legjobb rézkarcoló művészeit és sikerült őket ilyen rangos seregszemlére megnyerni.

A legnépesebb „delegációval”, összesen hat művész alkotásaival Oroszország érkezett. Öt-öt alkotó képviselte Bulgáriát, Lengyelországot, Szlovákiát és Olaszországot. Négy-négy grafikustól érkeztek művek Németországból és Ukrajnából. Belorussziát és Csehországot 3-3 alkotó képviselte. Országonként egy-egy művész szerepel a maga személyenkénti három alkotásával. Ezek nemzetisége: belga, észt, japán, lett, litván, magyar, osztrák, szerb örmény és hongkongi.

Minden grafikus négy oldalt kapott a kötetben. Az első oldalon szerepel neve, nemzetisége, szignója, valamint három be-
küldött karcának kisebb méretű képe. A további három oldalon ugyanezeket eredeti nagyságban is közlik. Minden reprodukció a színek mellőzésével csak fekete-fehérben látható. A lapok alján feltüntették az ex libris tulajdonosának nevét és az alkalmazott technikát. Ezek nagy része C3, azaz rézkarc, de néhány alkotó több technikát is alkalmazott. (Az ukrán Ivanov például hatot: C2+C3+C4+C5+C7+C8.) A technikák jelzését a kötet végén olasz és angol nyelvű szöveg magyarázza.

Hazánkat *Vén Zoltán* itt bemutatott és Bartók Béla Kécskallújára utaló rézmetszete képviseli. Még további két igényes lapja is szerepel ebben a tekintélyes mezőnyben, hol az egykori „szocialista tábor” népei túlnyomó többségben élvezik kivívott szabadságukat. Cserét folytató olvasóink tájékoztatására megjegyezzük, hogy az itt közölt lap *Vermes Júlia* Baselben élő tagtársunk nevére készült. A másik két rézkarc *Henk Blokhuis*, illetve *Josef Burch* nevét viseli.)

Soós Imre

Vén Zoltán rézmetszete, C2

SUMMARY

Imre Soós: *A Reunion Looking Forward*

On 18th April, 2009 a conference was organized for commemorating the 50th anniversary of the foundation of Kisgrafika Barátok Köre (i.e. the Hungarian Bookplate Society, KBK). The event was held at Józsefvárosi Galéria (gallery at a cultural centre in Józsefváros, District VIII of Budapest) hosting the

regular monthly meetings in the last few years. An opening address was delivered by Dr. Gábor Gotthardt, Deputy Mayor in the local government of Józsefváros. Dr. Róbert König, President of the Society, evaluated the years passed and he also set tasks for the future. Zoltán Király, editor of *Kisgrafika*, told about the history of collecting graphic arts in Hungary, featuring the history of KBK. Péter Ürmös reviewed the exhibition on display at the time of the meeting.

Participants could on the spot receive an Anniversary Yearbook published on this occasion and an artists' portfolio publication comprising 13 original prints.

Mrs Dr Andor Semsey's Memories of People of Old Times

After the opening speeches Andor Semsey's widow as one of the senior members revived her personal experiences about the most notable artists and collectors.

István Lenkey: Treasures of a Course of Life

The author gives an introduction of Elemér Soltra graphic artist living in Pécs, basing the presentation on Ágnes Berényi's student theses.

Edit Rónaky: Homeward from Home

For one of his exhibitions the article appreciates the art of Ferenc Bálint hailing from Transylvania (now Rumania) but living in Hungary for a long time.

Margit Kovács Gál: My Acquaintance with Bookplates

During the nineteen sixties the author as a journalist came across ex-libris plates. She developed a taste for this art, and she reserved some pieces coming into her office. Recently these prints came to her hands again, and now she has arranged an exhibition for the interested public.

József Zenei: Lajos Bakacsi's Exhibition at Somogyi Library

Some works of the artist living in Szeged were exhibited at the municipal library of Szeged.

Hilda Horváth: Rózsa Szanka's Donation to the Museum of Applied Arts, Budapest

Our fellow collector, Rózsa Szanka from Budapest has made a donation of 450 original plates mostly by Transylvanian artists to the graphic art collection of this museum. The article lists the names of the artists involved.

News, Press Review, Books

schon verstorbenen Graphiker und Sammler aufgrund persönlicher Erlebnisse gemacht.

István Lenkey: Die Wertschätze eines Lebensweges

Der Autor stellt den in Pécs wohnhaften Graphiker Elemér Soltra dar, aufgrund der Diplomarbeit einer Studentin Ágnes Berényi.

Edit Rónaky: Von zu Hause nach Hause

Die Tätigkeit von dem aus Siebenbürgen stammenden, aber seit längere Zeit hier lebenden Ferenc Bálint wird anlässlich einer Ausstellung dargestellt.

Margit Kovács, Frau Gál: Meine Begegnung mit der Kleingraphik

Die Autorin begegnete sich noch in 1960-eren Jahren mit Ex Libris, es hat ihr sehr gefallen und hat die in der Redaktion eingetroffenen Graphiken aufgehoben. Sie hat vor kurzem die wieder in die Hände gekriegt und jetzt wird von denen eine Ausstellung gemacht und dargelegt.

József Zenei: Ausstellung von Lajos Bakacsi in der Bibliothek „Somogyi“

Der Graphiker lebt in Szeged und es werden die in der Bibliothek „Somogyi“ in Szeged ausgestellten Bilder bekannt gemacht.

Hilda Horváth: Geschenk von Rózsa Szanka für das Kunstgewerbemuseum in Budapest

Rózsa Szanka unsere Sammlergefährtin, die hauptsächlich die Werke von Graphiker aus Siebenbürgen sammelt, hat 450 Blätter ihrer Sammlung der graphischen Sammlung des Museums geschenkt. Im Artikel werden auch die Namen der Graphiker aufgezählt.

Nachrichten, Presseschau, Bücherregale

RÉSUMÉ

Le 18 avril 2009 a fêté la KBK le 50ème anniversaire de sa fondation. L'événement se déroula à Budapest, dans la Galerie de Józsefváros, lieux depuis des années dernières de nos assemblés. C'était le vice-bourgmestre de l'arrondissement *dr. Gábor Gotthardt* qui a déclaré la séance ouverte. Notre président *dr. Róbert König* a fait l'éloge des années passées. Le rédacteur de la *KISGRAFIKA*, *Zoltán Király* a parlé sur l'histoire de la petite gravure. *Péter Ürmös* faisait connaître les créations de l'exposition, organisée à l'occasion de l'anniversaire. A cette occasion les membres ont reçu l'Annuaire Jubilaire et une cartelle de 13 gravures. (Article d'Imre Soós)

Nous publions l'article de *Mme Semsey* sur les artistes et collectionneurs décédés durant ces 50 années.

István Lenkey présente l'artiste graveur vivant à Pécs, *E. Soltra*.

Edit Rónaky écrit sur l'activité artistique de *Ferenc Bálint*, originaire de Transylvanie, vivant à présent en Hongrie, à l'occasion de son exposition.

La journaliste *Mme Gál* a rencontré l'ex libris durant ses années de rédaction, environ en 1960. Elle a exposé ces gravures en sa propriété dans l'une bibliothèque de jeunesse.

Lajos Bakacsi, artiste vivant à Szeged, a exposé ses créations dans une bibliothèque de la ville. L'article de *József Zenei* fait connaître l'événement.

La membre de notre société, *Mme Rózsa Szanka*, possédait une collection importante de créations des graveurs hongrois illustres vivant en Transylvanie. Ces jours derniers elle a offert en présent 450 gravures au Musées des Arts Décoratifs. L'article de *Mme Hilda Horváth* fait connaître cette donation en énumérant les noms des créateurs.

Rubriques ultérieures: Nouvelles, Revue de Presse, Bibliophilie.

AUSZUG

Imre Soós: Ein Treffen mit Blick in die Zukunft

Am 18-ten April 2009 wurde ein Landestreffen anlässlich des 50 jährigen Jubiläum des Freundeskreises der Kleingraphik in der Galerie Józsefváros organisiert, die in der letzten Zeit für die monatliche Zusammenkunft Heim gibt.

Dr. Gábor Gotthardt, Vizebürgermeister von Józsefváros hat die Eröffnungsrede gehalten. Dr. Róbert König, Präsident hat die vergangenen Jahren gewürdigt und schilderte die Aufgaben der Zukunft. Zoltán Király, Redakteur der Zeitschrift „Kleingraphik“ hat die Geschichte der ungarischen Graphiksammlung dargestellt, in erster Reihe die Geschichte des Freundeskreises. Péter Ürmös hat die gleichzeitig großangelegte Schau der graphischen Werke dargestellt.

Die Teilnehmer konnten schon das Jubiläumsjahrbuch und die Mappe mit 13 originalen Graphiken übernehmen.

Frau Dr. Andor Semsey: Erinnerung an die Alten

Nach den Eröffnungsreden hat Frau Dr. Semsey als einer der ältesten Freundeskreis-Mitglieder Gedanken über bekannten und